

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра соціальних і правових дисциплін

**СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ
ВИМІРИ СУЧАСНОГО
УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Колективна монографія

За науковою редакцією А. Л. Бержаніра

Умань
Візаві
2022

УДК 101:316.3(477)(02)

С69

Авторський колектив: Балановський Я. М., Бержанір А. Л., Запорожець М. О., Коваль Д. С., Кожушко Т. В., Максимчук О. В., Пархета В. І., Подобєдова О. В., Родік Т. П., Фицик І. Д., Фицик Л. А., Фуркало В. І., Фуркало В. С.

Рецензенти:

Євчук Л. А., доктор економічних наук, професор кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

Кірдан О. Л., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Опацький І. Ю., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 5 від 14 жовтня 2022 року)*

Соціально-філософські виміри сучасного українського суспільства : кол. моногр. / [Я. М. Балановський, А. Л. Бержанір, М. О. Запорожець, [та ін.] ; за наук. ред. А. Л. Бержаніра ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Каф. соц. і правових дисциплін. – Умань : Візаві, 2022. – 341 с.

Монографія присвячена дослідженню і аналізу соціальних проблем, що стоять перед сучасним українським суспільством і сучасною наукою та пошуку шляхів їх вирішення.

У колі уваги дослідників актуальні проблеми соціології, політології, філософії, правознавства та інших соціально-гуманітарних наук.

Монографія розрахована на науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів закладів вищої освіти та усіх, хто цікавиться суспільними проблемами.

УДК 101:316.3(477)(02)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2022

З М І С Т

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ МЕХАНІЗМІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА

Балановський Я. М. СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ «МОСКОВСЬКОГО ПОЛОНУ» УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	4
Максимчук О. В. ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: КУЛЬТУРНО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ.....	33
Бержанір А. Л. ДИНАМІКА ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ МОЛОДІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА.....	67
Кожушко Т. В., Родік Т. П. СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА-ДОКТРИНА УГКЦ: МОДЕРНІЗАЦІЯ ЧИ ДРЕЙФУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ ПОДІЙ ПЕРІОДУ 1999–2012 РР. В УКРАЇНІ).....	104
Фицик І. Д., Фицик Л. А. ФІЛОСОФІЯ СВОБОДИ ЧИ АНАРХІЯ: ПОЛЬСЬКИЙ РОМАНТИЗМ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО КОНТЕКСТУ...	143
Фуркало В. С., Фуркало В. І. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ХАСИДИЗМУ: ДЖЕРЕЛА, ПЕРЕДУМОВИ, ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	186

Розділ 2. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ГРОМАДЯН

Запорожець М. О. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ П. Д. ЮРКЕВИЧА ПРО ВИХОВАННЯ Й НАВЧАННЯ.....	221
Подобедова О. В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	231
Коваль Д. С. СТУПІНЬ РОЗРОБЛЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЄВОГО АПАРАТУ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ ТА ПРАВОНАВСТВА У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ.....	264
Пархета В. І. ХАРАКТЕРНІ КРИМІНОЛОГІЧНІ РИСИ ОСОБИ НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ ВЧИНЯЄ ВБИВСТВО	308

дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Ярославль, 2006. 227 с.

79. Ганзенко О. О. Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави Україна : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2003. 20 с.

80. Зінченко В. П., Абакумова В. І. Формування профорієнтованої компетентності майбутніх учителів історії в процесі професійної підготовки. *Вісник Черкаського університету*. 2016. Вип. 10. С. 55–64.

81. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність : монографія. Харків : Право, 2004. 244 с.

82. Мусинов П. А. Педагогические условия формирования нравственно-правовой культуры будущего педагога в процессе вузовской подготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Горно-Алтайск, 2000. 171 с.

**Пархета В. І., викладач,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини**

ХАРАКТЕРНІ КРИМІНОЛОГІЧНІ РИСИ ОСОБИ НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ ВЧИНЯЄ ВБИВСТВО

Людина, її життя та здоров'я, права і свободи – центральна проблема будь-якого цивілізованого суспільства. Складовою концепції розвитку суспільства є сучасна державна політика запобігання злочинності. Наочним свідченням прагнення нашої країни до формування такого суспільства, утвердження демократичних принципів правління й життя є законодавче визнання Україною прав і свобод людини, її честі та гідності як вищої цінності. Конституцією України проголошено право кожного громадянина на життя, свободу та особисту недоторканність, а також недоторканність приватного життя (статті 3, 27, 29 Конституції), при цьому у

законодавстві закріплено, що інші права та свободи людини належать кожному від народження. У свою чергу, завданнями Кримінального кодексу України є охорона прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, а також запобігання кримінальним правопорушенням (ст. 1 КК). Таким чином, законодавцем визнаний пріоритет охорони найбільш цінного об'єкта кримінально-правової охорони – людини.

Кримінальне законодавство захищає особу від злочинних посягань, однак злочини проти особи, її особистої безпеки, життя, здоров'я тощо все-таки вчиняються, незважаючи на суворі санкції, передбачені законом. В основному це насильницькі злочини. Проблема насильства є доволі гострою у сучасному українському суспільстві. Насильницька злочинність являє собою не тільки сукупність насильницьких правопорушень (злочинів та проступків), а й становить загрозу і національній безпеці держави, і конституційним правам громадян.

Насильство заподіює фізичної або психічної шкоди людині, однак насильницькі дії з огляду на їх правові ознаки повинні отримувати різну кваліфікацію. Як відзначається у літературі, у теоретичному плані кримінологічно значущим є будь-яке насильство, криміналізоване або некриміналізоване, а у практичному – лише те, що кваліфікується як кримінально каране діяння.

Установча мотивація злочинця може бути реалізована у будь-яких насильницьких злочинах. Тому, на думку деяких вчених, доцільно вивчати злочини, хоча й різні за об'єктом посягання, але поєднані однаковою мотивацією – насильницькою. Остання, як правило, корелює з відповідним типом особистості (насильником), із усією сукупністю об'єктивних та суб'єктивних причин. На основі вивчення цієї сукупності, коли береться до уваги й тип особистості, відкриваються більш широкі можливості для кримінологічного вивчення насильства та інформаційного забезпечення захисту особи від злочинних посягань. Лише вивчення злочинів проти особи може дати певне цілісне кримінологічне уявлення про насильницькі діяння.

визначальною у конкретній життєвій ситуації злочину; наскільки слабким (сильним, нейтральним) може бути вплив конкретної ситуації злочину на поведінку індивіда та кінцевий результат злочинної взаємодії особи і ситуації.

Кінцевий результат взаємодії у механізмі насильницьких злочинів частіше за все не визначається індивідуальними лініями поведінки: як правило, він є наслідком процесів взаємного обміну. Тому розглядаючи криміногенну ситуацію як динамічне ціле, правомірно ставити питання про її причини та рушійні сили, закономірності та тенденції розвитку.

Враховуючи вищевикладене, можемо констатувати, що насильницькі злочини є найбільш небезпечними злочинами, які, окрім самої жертви, негативно впливають і на суспільство загалом. На жаль, в Україні не узагальнюється інформація про стан і тенденції саме насильницької злочинності. Це може сприяти тому, що статистичні показники боротьби зі злочинністю будуть демонструвати успішні результати протидії правопорушенням, а в реальності люди боятимуться виходити на вулиці, відчуваючи небезпеку для себе та своїх близьких.

Тому доцільно було б внести зміни до Єдиного звіту про кримінальні правопорушення. У цьому звіті повинен бути відображений розділ з інформацією про стан насильницької злочинності в Україні. До відповідного звіту мають бути включені всі злочини, під час скоєння яких відбулося фізичне чи психічне насильство незалежно від предмету злочину.

Список використаних джерел:

1. Шум С. С. Стан насильницької злочинності в Україні. *Право та державне управління*. 2021. №1. С.116–124
2. Гладкова Є. О. Особа злочинця, що вчиняє насильницькі злочини проти працівників ОВС. *Право і суспільство*. 2012. № 6. С. 166–170.

3. Гель А. П. Криміналістичний аспект дослідження особи засудженого до позбавлення волі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2002. 24 с.
4. Поняття особи злочинця. URL: <http://textbooks.net.ua>. (дата звернення: 30.07.2022).
5. Шалгунова С.А. Дослідження особи злочинця в кримінології. *Науковий вісник ЮА МВС*. 2005. № 4. С. 291–296.
6. Узнадзе Д. Н. Психология установки. СПб. : Психология-Классика, 2001. 414 с.
7. Іванов Ю. Ф., Джужа О. М. Кримінологія : навч. посіб. Київ : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006. 264 с.
8. Абрамов Н. Н. Конфликтология и пределы ее исследования. *Социологические исследования*. 1995. № 4. С. 62–63.
9. Як змінилась кримінологічна ситуація в Україні в першому піріччі 2022 року? URL: <https://uplan.org.ua/iak-zminylas-kryminolohichna-sytuatsiia-v-ukraini-v-pershomu-pivrichchi-2022-roku/> (дата звернення: 30.07.2022).
10. Sharma M. The Development of Serial Killers: A Grounded Theory Study. Illinois : Eastern Illinois University, 2018. 106 p. URL: <https://thekeep.eiu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4722&context=theses> (дата звернення: 30.07.2022).
11. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3-х кн. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 424 с.
12. Шевчук Т. І. Особливості детермінації насильницьких злочинів у сільській місцевості. *Науковий вісник ЛьвДУВС. Серія юридична*. 2012. № 1. С. 451–459.

Наукове видання

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Колективна монографія

Підписано до друку []-[]-2021 р. Формат 60x90 1/32.
Папір офсетний. Обл.-вид. арк. []. Ум. друк, арк. [].
Тираж 300 прим. Замовлення № 000[].

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com